

Utviklingen i duodjinæringen – økonomisk rapport 2011

Mars 2013

INNHALDSFORTEGNELSE

SAMMENDRAG	3
1. INNLEDNING OG BAKGRUNN	4
1.1. Bakgrunn.....	4
1.2. Mandat	4
1.3. Forutsetninger	4
1.4. Metode	5
2. ANALYSE AV DATAGRUNNLAGET	5
2.1. Analysegrunnlaget.....	5
2.2. Fordeling av duodjiutøvere i forhold til geografi og kjønn	6
2.2.1 Geografisk fordeling.....	6
2.2.2 Kjønnsmessig fordeling	6
2.3. Økonomiske nøkkeltall	7
2.3.1 Salgsinntekter	7
2.3.2. Øvrige inntektsposter innen duodji	8
2.3.3. Driftsresultat	8
2.3.4. Lønnsinntekt utenom duodji	9
2.4. Andre opplysninger fra søkere.....	10
2.4.1 Produksjonslokaler.....	10
2.4.2. Salgskanaler	11
2.4.3. Kompetanse	11

SAMMENDRAG

Denne rapporten er en økonomisk rapport for utviklingen i duodji for regnskapsåret 2011. Det er tidligere gjennomført tilsvarende gjennomgang av den økonomiske situasjonen i årene 2006-2010.

Av 83 registrerte navn i duodjiregisteret er det kommet inn 45 besvarelser. Besvarelsene er benyttet som datagrunnlag for opplysninger om geografi, kjønn, produksjonslokaler, salgskanaler og kompetanse, mens 39 besvarelser er lagt til grunn for den økonomiske vurderingen. Antall besvarelser for 2011 er redusert med 15 sammenlignet med antall besvarelser for 2010. Tallgrunnlaget for undersøkelsen er relativt svakt og enkeltrespondenter som skiller seg mye ut fra resten av grunnlaget, vil kunne ha store utslag på resultatet.

Fortsatt er det flest besvarelser fra Kautokeino og Karasjok. Antallet besvarelser fra Kautokeino er betydelig redusert, mens det har vært en liten økning i besvarelsene fra Karasjok og andre kommuner.

Det er fortsatt størst andel kvinner som svarer, med en andel på 2/3 av besvarelsene.

Salgsinntektene for egenprodusert duodji ble totalt sett redusert i 2011, sammenlignet med 2010 og 2009. Men salgsinntekten i snitt per utøver økte fra 2010 til 2011.

Når det gjelder salgsinntekt sett ut fra intervall, så har det skjedd en endring i 2011. Mens hovedandelen av utøvere tidligere fordelte seg i sjiktet med lavere inntekt (under kr. 150 000), så ser vi nå at hovedandelen legger seg blant de som har inntekt på over kr. 150 000.

I gjennomsnitt er driftsresultatet på kr. 98 672 i 2011. Det er på samme nivå som driftsresultatet for 2010. Det er en økning i antall utøvere som viser til et negativt driftsresultat, med seks utøvere i 2011 mot fire utøvere i 2010.

De totale salgsinntektene er i 2011 på kr. 321 644, som gir en gjennomsnittlig økning på kr. 45 900 fra 2010.

Over halvparten av de som deltar i undersøkelsen oppgir å ha inntekt utenom duodji. Den gjennomsnittlige lønnsinntekten utenom duodji ligger på kr. 181 598, som er omtrent det samme som i 2010. Salgsinntektene for egenprodusert duodji for denne gruppen økte i snitt med kr. 90 000 fra 2010 til 2011 og det er en betydelig økning fra året før. Denne gruppen ligger også over snittet i salgsinntekter for gruppen som helhet.

Fortsatt har de fleste som har svart på spørsmålet om produksjonslokaler, sine egne lokaler. I tillegg vises det til en økning i andelen som leier egne lokaler.

Når det gjelder salgskanaler er fortsatt direkte salg til kunder, også gjennom egen salgsbod og i butikk den viktigste salgskanalen for duodjiutøverne. Til tross for at en generell tendens i samfunnet for øvrig til at internett er en viktig salgskanal, så er denne mindre viktig blant duodjiutøverne.

Avslutningsvis er det langt færre i antall som oppgir om de har fagbrev/høyere utdanning innen duodji. Svarene viser imidlertid at hver fjerde utøver enten har fagbrev og/eller høyere utdanning innen duodji, men fortsatt er størstedelen uten formell utdanning innen duodji.

1. INNLEDNING OG BAKGRUNN

1.1. Bakgrunn

Rapporten som foreligger viser den økonomiske utviklingen innen duodjinæringen for 2011 og gjennomføres av Samisk nærings- og utredningscenter (SEG) etter avtale med Sametinget.

Det ble gjennomført tilsvarende undersøkelser første gang i 2006 og senest for året 2010.

Sametinget og næringsorganisasjonene i duodji (Sámiid Duodji og Duojarid ealáhussearvi) inngikk den 29. mars 2005 en næringsavtale for duodji. Det ble gjort endringer i avtalen 19. mars 2007 som ble gjeldende fra 1. januar 2008. Forhandlinger med utgangspunkt i næringsavtalen skal gjøres på bakgrunn av en felles beskrivelse av næringens økonomiske situasjon. Denne rapporten skal bidra til å beskrive duodjinæringens økonomiske situasjon.

1.2. Mandat

Mandat for utarbeidelse av denne rapporten er å sammenstille en rapport om den økonomiske utviklingen i duodji for 2011. På bakgrunn av skjemaer som Sametinget sender ut til utøvere i duodjiregisteret skal vi gi en felles beskrivelse av duodjinæringens økonomiske utvikling i forhold til

- den kjønnsmessige og geografiske fordelingen av respondenter,
- utøvernes salgsinntekter, driftsresultat, lønnsomhet
- informasjon om produksjonslokaler, salgskanaler og kompetanse.

Oppdraget skal være fullført 1. april 2013 og rapporten skal foreligge på norsk og samisk.

1.3. Forutsetninger

Sametinget, Duojarid ealáhussearvi og Sámiid Duodji inngikk den 29. mars 2005 en næringsavtale for duodji.

I følge avtalen bevilges det driftstilskudd til duodjiutøvere forutsatt at utøver er registrert i duodjiregisteret. Følgende vilkår er satt for opptak i duodjiregisteret:

- At søker må oppfylle kriterier for registrering i Sametingets valgmannstall, men trenger ikke å være innført i manntallet. I spesielle tilfeller kan det dispenseres fra dette kravet.
- Å ha et enkeltpersonforetak og være innført i merverdiavgiftsmanntallet.
- Omsetting av egenprodusert duodji basert på samisk kultur og tradisjoner på minimum kr. 50 000 eks. mva.
- Dokumentasjon ved egenerklæring om realkompetanse og/eller dokumentasjon av formell kompetanse i samisk duodji.
- Søkere som mottar driftstilskudd er pliktig til å gi nødvendige opplysninger i forbindelse med utarbeidelse av økonomisk rapport.

1.4. Metode

Innhenting av opplysninger som grunnlag for å lage en økonomisk rapport er en del av "Søknad om tilskudd over næringsavtalen – velferdsordninger, driftstilskudd, godkjenning i duodjiregisteret og salgsgorganisasjoner". Søkere som mottar driftstilskudd er i følge kriteriene for tilskudd pliktig til å gi nødvendige opplysninger i forbindelse med utarbeidelse av en økonomisk rapport for duodjinæringen.

Sametinget har utformet skjema for 2011 og mottar besvarelsene fra utøverne. I skjemaet er informantene bedt om opplysninger om hvilke produksjonslokaler de benytter, rangering av deres viktigste salgskanaler, om de har formell kompetanse innen duodji, opplysninger om inntekt knyttet til egenprodusert duodji og evt. opplysninger om inntekt utenom duodji.

2. ANALYSE AV DATAGRUNNLAGET

2.1. Analysegrunnlaget

I duodjiregisteret var det pr. 31.12.2011 registrert 83 navn. Det kom inn svar fra 45 personer. Besvarelsene var i varierende grad tilstrekkelig utfylt slik at de ble tatt med i deler av vurderingen. Nedenfor følger en oversikt over fordelingen av besvarelsene på kategori.

Tabell 1: Fordeling av svar på kategori

Emne:	Antall svar
Kjønn	45
Kommune	45
Salgsinntekt fra egenprodusert duodji	37
Offentlige driftstilskudd	35
Øvrige inntektsposter innen duodji	20
Driftsinntekt	39
Driftskostnad	36
Driftsresultat	36
Andre inntekter utenom duodji	28 ¹
Offentlige investeringstilskudd	23 ²
Bedriftens totale investeringer	18 ³
Salgskanaler	39
Produksjonslokaler	41
Kompetanse innen duodji	36
Endring i kompetanse	11

¹ hvorav 8 er besvart med kr. 0,-.

² hvorav 19 er besvart med kr. 0,-.

³ hvorav 16 er besvart med kr. 0,-.

Når det gjelder den økonomiske vurderinger av materialet er 39 besvarelser lagt til grunn for analysen, mens seks besvarelser er så ufullstendig utfylt at de ikke kan medregnes. En informant har salgsinntekt og driftskostnader som skiller seg kraftig ut fra resten av utvalget. Da utvalget er så lite vil denne informanten bidra til å gi et noe skjevt snitt for gruppen. Denne informanten er av den grunn trukket ut av analysegrunnlaget.

Det lave antall besvarelser gir grunnlag for å vurdere om de resultatene som det vises til i analysen, har tilstrekkelig validitet. På den andre siden vil materialet kunne si noe om *retningen* i den økonomiske utviklingen innenfor duodjinæringen, selv om materialet ikke kan komme med ytterligere forklaringsmodeller.

2.2. Fordeling av duodjiutøvere i forhold til geografi og kjønn

2.2.1 Geografisk fordeling

I de tidligere årene har kommunene Kautokeino og Karasjok i Indre Finnmark, stått for de fleste svarene. I tillegg er det kommet inn svar fra Nesseby, Tana, Porsanger, Kåfjord, Nordreisa, Tromsø, Balsfjord, Snåsa, Sørreisa, Alta og Røros. Tabell 2 gir en oversikt over den geografiske fordelingen blant årets besvarelser.

Tabell 2: Fordeling av duodjiutøvere geografisk

Kommune/område	Antall	Prosent
Karasjok	12	27
Kautokeino	23	51
Andre	10	22
Sum	45	100

Det er en klart størst andel duodjiutøvere fra Kautokeino. Duodjiutøverne fra Karasjok og Kautokeino utgjør alene 78 % av alle som deltar i undersøkelsen. I gruppen *andre* inngår svar fra de andre kommunene. På grunn av få informanter kan ikke disse kommunene skilles ut enkeltvis. Sammenlignet med 2010 har svarandelen fra Karasjok økt noe, mens svarandelen fra Kautokeino har hatt en markant reduksjon siden 2010 med 12 færre respondenter i 2011.

2.2.2 Kjønnsmessig fordeling

Tabellen nedenfor viser den kjønnsmessige fordelingen av svarene.

Tabell 3: Kjønnsmessig fordeling av svar

Kjønn	Antall	Prosent
Kvinne	31	69 %
Mann	14	31 %
Sum	45	100 %

Den kjønnsmessige fordelingen viser at 2/3 av de som deltar i undersøkelsen er kvinner. Dette er tilnærmet likt tidligere år.

2.3. Økonomiske nøkkeltall

2.3.1 Salgsinntekter

Av de 39 informantene som er med i den økonomiske vurderingen, har 36⁴ oppgitt inntekter i kategorien for egenprodusert duodji. Den totale salgsinntekten, samt gjennomsnittlig inntekt pr. utøver, gjengis i tabellen under.

Tabell 4: Salgsinntekt egenprodusert duodji og gjennomsnitt pr. duodjiutøver

Egenprodusert duodji	Antall	Kr.
Totalt	36	7 587 240
Gjennomsnitt pr. utøver	36	210 757

De 36 duodjiutøverne som har oppgitt salgsinntekten, har en samlet salgsinntekt fra egenprodusert duodji på kr. 7 587 240. Gjennomsnittlig har hver utøver solgt for kr. 210 757. Dersom den totale salgsinntekten fra egenprodusert duodji inkluderer den informanten som viser til svært høy inntekt, vil den totale salgsinntekten være på kr. 10 401 012.

Tabell fem (under) viser en oversikt over salgsinntekten for egenprodusert duodji totalt og i gjennomsnitt pr. utøver for de fem siste årene.

Tabell 5: Salgsinntekt egenprodusert duodji totalt og gjennomsnitt 2007-2011

Egenprodusert duodji	2007	2008	2009	2010	2011
Totalt	4 795 246	6 068 786	8 679 432	8 796 102	7 587 240
Gjennomsnitt pr. utøver	165 353	183 903	184 669	183 252	210 757

Av tabell 5 ser vi at det er en reduksjon i den gjennomsnittlige salgsinntekt på egenprodusert duodji for 2011 sammenlignet med de to forrige årene. Gjennomsnittet pr. utøver har imidlertid økt noe sammenlignet med 2010. Tallene de siste fem årene viser at salgsinntekten for egenprodusert duodji har både totalt og i gjennomsnitt i perioden fra 2007 til 2011.

Materialet viser at det er store variasjoner i salgsinntektene mellom søkerne. I tabell 6 (under) viser fordeling av salgsinntekt pr. duodjiutøver etter intervall.

⁴ En informant har gitt opplysninger, men er ikke med i grunnlaget.

Tabell 6: Salgsinntekt egenprodusert duodji pr. utøver fordelt etter intervall

Fordeling salgsinntekt	2007 (%)	2008 (%)	2009 (%)	2010 (%)	2011 (%)	2011 (antall)
50 000 - 100 000	48	36	40	42	31	11
100 000 - 150 000	21	21	15	17	17	6
150 000 - 250 000	10	29	17	11	22	8
over 250 000	21	25	28	30	30	11
Sum	100	100	100	100	100	36

Alle informantene som har oppgitt salgsinntekten viser til en inntekt på kr. 50 000 eller mer. Sammenligner en tallene fra tidligere år, så ser det til å være en tendens til at antallet utøvere med inntekt i de laveste to sjiktene, blir mindre. I gruppen med inntekt mellom kr. 100 000 og kr. 250 000 er det en økning sammenlignet med 2010. Endringen er at flere utøvere legger seg i sjiktet med høyere inntekt eller blant de med inntekt over kr. 250 000. Materialet gir dessverre ikke grunnlag for å si noe mer om hva denne endringen skyldes.

2.3.2. Øvrige inntektsposter innen duodji

Det er til sammen 13 informanter som oppgir at de har inntekt av duodji, men som ikke er kategorisert som egenproduserte duodji. To informanter oppgir at de kun har inntekt som viser til inntekt innen duodji, men som ikke er egenprodusert duodji. Til sammen, for alle informantene som har oppgitt denne typen inntekt, utgjør det kr. 2 112 198 for 2011, som igjen gir gjennomsnitt i underkant av 163 000 kr. pr utøver.

2.3.3. Driftsresultat

Samlet oversikt over duodjiutøvere som oppfylder vilkårene for å motta driftstilskudd er gjengitt i tabell nedenfor. Tabellen viser nøkkeltall basert på salgsinntekt for egenprodusert duodji, offentlige driftstilskudd, totale salgsinntekter, driftskostnader og driftsresultat. Tabellen viser også høyeste og laveste verdi innen den enkelte kategorien.

Tabell 7: Nøkkeltall i gjennomsnitt for regnskapsåret 2011

	Salgsinntekt egenprodusert duodji (N=36)	Offentlig driftstilskudd (N=37)	Totale salgsinntekter (N= 38)	Driftskostnader duodji (N= 35)	Driftsresultat (N=35)
Gjennomsnitt	210 757	69 524	321 644	252 443	98 672
Høyeste verdi	682 229	252 949	1 339 647	976 117	495 048
Laveste verdi	50 320	20 400	71 320	5 500	- 30 898

Den høyeste og laveste verdien for salgsinntektene fra egenprodusert duodji viser at det er stor forskjell blant utøverne, hvor den med høyest score har om lag kr. 680 000 i inntekt og den med

lavest score har om lag kr. 50 000 i inntekt. Informanten som holdes utenfor snittberegningen har en salgsinntekt på egenprodusert duodji på kr. 2 813 772.

Når det gjelder offentlig driftstilskudd er det fire informanter som ikke har oppgitt opplysninger om de har mottatt tilskudd. Ettersom informantene har gitt opplysninger for de andre postene, så legger vi til grunn at disse heller ikke har mottatt offentlig tilskudd. Av tabellen ser vi at utøverne i snitt fikk om lag kr. 70 000 i offentlige driftstilskudd i 2011. Også her er det relativt stort sprang mellom den som fikk mest i tilskudd og den som fikk minst i tilskudd.

Når det gjelder de totale salgsinntektene for duodjiutøvere, er den gjennomsnittlige inntekten på kr. 321 644. Også her er det stort skille mellom den utøveren med høyest verdi og den utøveren med lavest verdi.

Det er 36 informanter som oppgir sine driftskostnader knyttet til duodji. De gjennomsnittlige driftskostnadene pr. duodjiutøver er på kr. 252 443. Informanten som holdes utenfor snittberegningen rapporterer om driftskostnader på omlag kr. 3,46 mill i driftskostnader og om informanten var medregnet i totalen ville det ført til et langt høyere gjennomsnitt.

Driftsresultatet varierer fra et underskudd på kr. – 30 898 til et overskudd på kr. 495 084. Det gjennomsnittlige driftsresultatet er på kr. 98 672. Det er seks informanter som viser til et negativt driftsresultat.

Tabell 8 nedenfor viser nøkkeltallene for de fem siste årene i gjennomsnitt pr. utøver.

Tabell 8: Nøkkeltall for utøvere 2007-2011

	Salgsinntekt egenprodusert duodji	Totale salgsinntekter	Driftskostnader duodji	Driftsresultat
Gjennomsnitt 2011	210 757	321 644	252 443	98 672
Gjennomsnitt 2010	183 252	275 681	187 823	98 553
Gjennomsnitt 2009	184 669	250 480	185 439	83 684
Gjennomsnitt 2008	183 903	250 429	141 828	108 581
Gjennomsnitt 2007	165 353	245 984	153 828	94 216

Tabellen viser at salgsinntektene fra egenprodusert duodji har holdt seg stabil i perioden 2008 til 2010. Det siste året har imidlertid salgsinntektene økt. Det gjelder også de totale salgsinntektene, som i gjennomsnitt har økt med ca kr. 50 000 fra 2010 til 2011. Driftskostnadene har også økt noe det siste året, med en gjennomsnittlig økning på om lag kr 30 000 fra 2010 til 2011.

Driftsresultatet varierer noe i løpet av de siste fem årene og tabellen viser at det gjennomsnittlige driftsresultatet for 2011 holder seg på samme nivå som året før.

2.3.4. Lønnsinntekt utenom duodji

Det er 20 som har oppgitt inntekter utenom duodji. Det vil si at over halvparten (51 %) av de som deltar i undersøkelsen, har inntekt utenom duodji. Totalt utgjør inntekten utenom duodji kr.

5 218 839. Innenfor denne gruppen av informanter har vi også valgt å holde en utøver utenfor utvalget på grunn av de store forskjellene fra resten av gruppen.

Tabell 9: Nøkkeltall for søkere med lønnsinntekt utenom duodji.

	Salgsinntekt egenprodusert duodji	Totale salgsinntekter	Driftskostnader duodji	Driftsresultat	Lønnsinntekt utenom duodji
Gjennomsnitt 2011	250 611	408 190	295 696	102 065	181 598
Gjennomsnitt 2010	160 774	248 532	206 126	65 096	183 101
Gjennomsnitt 2009	200 375	271 607	199 888	79 370	151 715
Gjennomsnitt 2008	186 841	254 553	136 155	118 398	154 592
Gjennomsnitt 2007	154 659	242 883	153 999	92 866	101 338

Av de som oppgir å ha inntekt utenom duodji gir tallene for 2011 en gjennomsnittlig salgsinntekt for egenprodusert duodji på kr. 250 611. Dette er en relativt stor økning fra året før. Tabellen viser i tillegg at for nevnte gruppe har de totale salgsinntektene samt driftskostnadene økt betydelig. Driftsresultatet for de utøverne som har inntekt utenom duodji ser ut til å øke i 2011. Den gjennomsnittlige lønnsinntekten som utøverne har utenom duodji ser ut til å holde seg på samme nivå som året før.

2.4. Andre opplysninger fra søkere

2.4.1 Produksjonslokaler

Opplysning om hvorvidt utøverne har egne eller benytter felles produksjonslokaler er av betydning for avtalepartene. Det er derfor spurt om hvorvidt de har egne, bruker felles lokaler eller leier produksjonslokaler.

Tabell 10: Antall og prosentvis fordeling av duodjiutøvere med egne, felles eller leide produksjonslokaler

	Egne lokaler	Felles lokaler	Leier egne lokaler	Verken egne/felles lokaler	Sum
Antall	34	4	8	3	41
%-vis fordeling	83	10	20	7	100

Tabellen viser at flertallet har egne produksjonslokaler. Det stemmer overens med fjorårets rapport. I tillegg ser vi en økning av de som leier egne lokaler. Til tross for dette er det ingen store endringer fra tidligere år.

2.4.2. Salgskanaler

Søkerne er bedt om å oppgi de viktigste salgskanalene hvor verdien 1 er viktigst og verdien 6 er minst viktig. De er bedt om å svare innenfor seks mulige salgskanaler som er gjengitt i tabell nedenfor. Totalt sett er det en stor andel som har besvart, men av tabellen kan vi se at svarandelen endres I og med at svært få har fylt ut tabellen fullstendig, er det ikke mulig å beregne gjennomsnittstall for hver salgskanal.

Tabell 11: Fordeling av oppgitte salgskanaler for duodjiutøvere (1 er viktigst - 6 minst viktig).

	Direkte til kunde	Egen salgsbod	Butikk	Messer	Postordre	Internett
Viktigst 1	27	9	9	6	3	4
2	7	3	7	8	3	2
3	3	2	2	8	5	7
4	0	4	2	5	2	0
5	1	2	4	3	2	3
Minst viktig 6	0	9	6	5	7	8
0	1	8	9	4	17	14
Antall svar	39	39	39	39	39	39

Fortsatt er salg direkte til kunde den viktigste salgskanalen, etterfulgt av egen salgsbod, butikk og messer. Videre tyder tallene på at salg via postordre og internett fortsatt er mindre viktig.

2.4.3. Kompetanse

Som tidligere år ble det også nå spurt om hvilken utdanning utøverne har, om de har/ikke har fagbrev innen duodji og/eller om de har høyere utdanning innen duodji. Av de 39 utøverne som har svart på om de har/ikke har fagbrev i duodji, har åtte utøvere fagbrev, mens kun fire oppgir at de har høyere utdanning innen duodji. Til sammenligning var det i 2010 tolv som oppga å ha fagbrev og 11 hadde høyere utdanning innen duodji. Det er ikke noe som tyder på at det er en sterk sammenheng mellom det å ha fagbrev i duodji og ha høyere utdanning innen duodji. Kombinasjonen fagbrev og høyere utdanning var sammenfallende for tre av respondentene. Utøverne ble bedt om å besvare om det var noen endring i deres kompetanse innen duodji. Kun 11 utøvere svarte på dette spørsmålet og ingen av disse hadde endret sin kompetanse i duodji.